

Handläggare
Catarina Nilsson
08-508 262 42**Till**
Trafiknämnden
2017-02-02

Trafiksäkerhetsprogrammets åtgärdsplan 2017. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner kontorets förslag till Trafiksäkerhetsprogrammets åtgärdsplan för 2017.
2. Trafiknämnden godkänner genomförande av trafiksäkerhetsåtgärder vid obebakade övergångsställen med dubbla körfält till en utgift om 7 mnkr under 2017.
3. Trafiknämnden godkänner genomförande av åtgärder vid gcm-passager till en utgift om 7 mnkr under perioden 2017-2019.
4. Trafiknämnden godkänner genomförande av hastighetspåminnande skyltar till en utgift om 1 mnkr under 2017-2018.
5. Trafiknämnden godkänner genomförande av åtgärder vid ”hot spots” till en utgift om 5 mnkr under perioden 2017-2019.
6. Trafiknämnden godkänner genomförande av trafikantförbättrande åtgärder till en utgift om 15 mnkr under 2017.
7. Trafiknämnden godkänner att kontoret arbetar med åtgärder för ökad kunskap och strategiskt trafiksäkerhetsarbete till en kostnad om 3 mnkr inom driftbudgeten under 2017.

Trafikkontoret
TrafikplaneringFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 262 42
Växel 08-508 272 00
catarina.nilsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.seJonas Eliasson
FörvaltningschefMattias Lundberg
AvdelningschefDaniel Firth
Enhetschef

Sammanfattning

Trafiksäkerhetsarbetet i Stockholm baseras på stadens trafiksäkerhetsprogram och åtgärder konkretiseras årligen i en åtgärdsplan.

Under 2017 kommer trafiksäkerhetsarbetet till stor del att inriktas mot fortsatt genomförande av hastighetsplanerna samt åtgärder för att nå hastighetsefterlevnad. Fokus kommer även vara på trafiksäkerhet kring skolor där *”Plan för säkra och trygga skolvägar”* kommer att vara vägledande. Arbetet med obevakade övergångsställen (dvs övergångsställen utan trafiksignaler) med dubbla körfält och trafikantförbättrande åtgärder planeras fortsätta under 2017. Det strategiska trafiksäkerhetsarbetet föreslås fokusera på analyser och åtgärdsplaner för att minska olyckorna bland oskyddade trafikanter.

Projektens förslås ha ett utgiftstak om 23 mnkr för 2017 års investeringsåtgärder (trafikantförbättrande åtgärder, hastighetspåminnande skyltar och åtgärder på obevakade övergångsställen med dubbla körfält) samt ett utgiftstak om 12 mnkr för investeringsåtgärder under perioden 2017-2019 (åtgärder vid ”hot spots” – dvs. platser där flera olyckor har skett – och gång-, cykel- och mopedpassager). Åtgärderna är bara delvis inrymda i budget.

Driftverksamheten, dvs. åtgärder för ökad kunskap och strategiskt trafiksäkerhetsarbete, omfattar en kostnad om 3 mnkr.

Bakgrund

Stockholm stads trafiksäkerhetsarbete grundas på Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad som antogs av kommunfullmäktige 2010. Programmet beskriver hur staden ska fokusera och inrikta trafiksäkerhetsarbetet för att nå högsta möjliga effekt utifrån tillgängliga resurser. Åtgärderna ska årligen konkretiseras i särskilda åtgärdsplaner.

Enligt stadens budget för 2017 ska Stockholm ha en trafikmiljö som utgår från de oskyddade trafikanterna och ett barnperspektiv. Särskild vikt ska läggas vid trafiksäkerheten vid skolor, förskolor, tungt belastade och olycksdrabbade gång- och cykelstråk och andra miljöer med många utsatta trafikanter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret. Rådet för funktionshinderfrågor har tagit del av tjänsteutlåtandet.

Trafikkontorets förslag till åtgärdsplan 2017

När Stockholm växer är det av yttersta vikt att trafiksäkerhetsarbetet ligger i linje med de ökade krav som ställs på stadens gator och offentliga rum eftersom de kommer användas av allt fler medborgare. Fler fotgängare, cyklister och kollektivtrafikresenärer kommer att röra sig på stadens gator och staden har ett ansvar att tillgodose dem med en god trafiksäkerhet.

Trafiksäkerhetsfrågorna är viktiga i trafikkontorets verksamhet och ska beaktas i samtliga projekt som genomförs. Det betyder att flera av kontorets trafiksäkerhetsåtgärder ingår som en naturlig eller kompletterande del i projekt som inte är direkta trafiksäkerhetsprojekt.

Denna åtgärdsplan är en sammanställning av de specifika trafiksäkerhetsåtgärder som kontoret planerar att genomföra under 2017.

Trafiksäkerhetsarbetet ska fokusera på de åtgärder som staden har rådighet över och som ger stor trafiksäkerhetseffekt. Enligt Trafiksäkerhetsprogrammet innebär detta att arbeta för lägre hastigheter, säkra huvudgator och ökad kunskap hos alla som bor och verkar i staden. Nedan görs en sammanställning av föreslagna insatser inom respektive område. Under respektive rubrik finns en mer utförlig beskrivning av åtgärderna.

- Säkra huvudgator och åtgärder för säkrare korsningspunkter
  - Obevakade övergångsställen med dubbla körfält
  - Åtgärder inom ramen för Plan för säkra och trygga skolvägar
  - Åtgärder inom ramen för Cykelplanen
  - Åtgärder vid gång- cykel och mopedpassager (gcm-passager)
  - Åtgärder vid platser där många olyckor har skett, så kallade ”hot spots”
  - Trafikantförbättrande åtgärder

- Åtgärder för att nå hastighetsefterlevnad
  - Hastighetsplaner
  - Hastighetspåminnande skyltar

- Åtgärder för ökad kunskap och strategiskt trafiksäkerhetsarbete
  - Sammanställning, analys och uppföljning av gående och cyklisters singelolyckor
  - Åtgärder för ökad hastighetsefterlevnad

Genom sjukhusens rapportering inom STRADA¹ har kunskapen om de olyckor som sker inom trafikkontorets ansvarsområde ökat och en ny problembild vuxit fram. En sammanställning av olyckorna visar att cykelsingelolyckor samt fotgängarsingelolyckor, även kallade fallolyckor, är de olyckskategorier som har flest antal allvarligt skadade. Stadens trafiksäkerhetsmål, däremot, baseras på polisrapporterade olyckor, vilket är ett problem då polisen ofta gör felaktiga skadebedömningar samt sällan rapporterar cykelsingelolyckor och aldrig fallolyckor. I stadens trafiksäkerhetsprogram som antogs 2010 anses därför drift- och underhållsåtgärder vara något som kontoret har stor rådighet över men som har liten trafiksäkerhetseffekt. Med dagens kunskap - vilken ökat markant sedan 2010² - vet vi att drift och underhåll har stor trafiksäkerhetseffekt. Redan idag pågår på kontoret ett antal projekt i syfte att minska dessa olyckor, t ex ”Jämställd TA-plan” sopsaltning av cykelbanor, ”Jämställd snöröjning” och att insiktsutbildningen för entreprenörerna har kompletterats med en trafiksäkerhetsdel. Dessa projekt omfattas dock inte av detta genomförandebeslut.

Säkra huvudgator och åtgärder för säkrare korsningspunkter
I trafiksäkerhetsarbetet lägger kontoret särskild vikt på miljöer med många utsatta trafikanter. Stadens trafiksäkerhetsprogram lyfter fram gående och cyklister som utsatta grupper i stockholmstrafiken. Många barn, äldre och personer med funktionsnedsättning tar sig fram som gående. Att säkra punkter där gående och cyklister korsar motorfordonstrafik har därför varit en viktig åtgärd för att förbättra säkerheten för dessa grupper.

Obevakade övergångsställen med dubbla körfält

Obevakade övergångsställen där gående måste korsa mer än ett körfält i samma riktning innebär en särskilt utsatt situation för oskyddade trafikanter. Under 2012 utförde kontoret en förstudie av ett 20-tal obevakade övergångsställen med två eller flera körfält i samma riktning. Utifrån studien har kontoret åtgärdat tre till fem platser per år. 2017 planerar kontoret att åtgärda ca fem platser, t.ex.

---

¹ Swedish TRaffic Accident Data Acquisition

² Sedan 2010 är alla akutsjukhus i Stockholmsområdet med som rapportörer till STRADA.

Fleminggatan–Kronobergsgatan och Olaus Magnus väg–
Skansbacken.

De totala utgifterna under 2017, inklusive nedlagd tid och utredning/projektering för hela projektet, beräknas till cirka 7 mnkr.

Kontoret har från Trafikverket beviljats statlig medfinansiering för projektet på 1 680 000 kr.

Åtgärder inom ramen för Plan för säkra och trygga skolvägar

En viktig del i kontorets trafiksäkerhetsarbete är att skapa skolvägar som är säkra och trygga för att få fler att välja att gå och cykla till skolan.

”Plan för säkra och trygga skolvägar” syftar till att trafikmiljöerna i skolornas närhet ska vara säkra och trygga samt att resor till och från skolan i högre grad ska ske utan bil. Inom ramen för planen har kontoret arbetat fram delvis nya kriterier för hur prioriteringen av skolorna ska ske. Utifrån kriterierna har därefter en prioriteringslista för skolor som bör åtgärdas tagits fram. De planerade skolåtgärderna är både fysiska och beteendepåverkande. Kontorets arbete bygger på dialog och delaktighet. Barn och unga involveras i arbetet för att säkerställa att deras perspektiv uppmärksammas vid analyser av platser och föreslagna åtgärder.

Beteendepåverkande åtgärder

Trafikkontoret har utvecklat en välfungerande arbetsmetod för att stötta och uppmuntra attityd- och beteendeförändringar för hållbart resande till och från stadens skolor. Grundläggande för detta arbete är kunskaps-, attityd- och beteendepåverkan genom information, kommunikation, olika insiktshöjande aktiviteter och åtgärder som gynnar gång, cykling och användning av kollektivtrafik. Behovet av säkerhetsskäl minska antalet fordonsrörelser i skolans omedelbara närhet kommuniceras genom anpassad information och kommunikation.

Fysiska åtgärder vid prioriterade skolor

De planerade åtgärderna förväntas bidra till ökad trygghet och trafiksäkerhet och öka andelen gående och cyklister. Åtgärderna syftar till att bland annat säkra korsningspunkter, förbättra separering och belysning samt sänka hastigheten genom exempelvis gupp och avsmalningar. Utöver detta behövs medel för genomförande av mindre åtgärder vid skolor samt utredning och projektering av åtgärder vid ytterligare skolor inför kommande år.
De totala utgifterna under 2017, inklusive nedlagd tid och utredning

för hela projektet, beräknas till cirka 15 mnkr. Aktuella åtgärder och skolor beslutas separat under 2017.

Åtgärder inom ramen för Cykelplanen

Inom ramen för cykelplanen genomför kontoret en mängd investeringar för att förbättra trafiksäkerheten för cyklister och gående. Nya cykelvägar, cykelbanor och cykelfält ska bidra till ökad separering mellan trafikslagen. På pendlingsstråken föreslås att oreglerade korsningspunkter hastighetssäkras, att cykelbanorna breddas och att kantstenar och andra hinder avlägsnas. I planen finns också direktiv för drift och underhåll för att öka trafiksäkerheten, exempelvis genom förbättrad vinterväghållning, sand- och lövsopning samt halkbekämpning. Åtgärder inom ramen för cykelplanen kommer att föreslås trafiknämnden i separata ärenden.

Gång-, cykel- och mopedpassager

Under sommaren 2015 genomförde trafikkontoret en inventering av alla gång- cykel- och mopedpassager (gcm-passager). Trafikverkets klassificering användes som bedömningsgrund. Utifrån inventeringen samt kompletterande data (t ex olycksdata och hastighetsmätningar) har en prioriteringslista för gcm-passager som bör åtgärdas tagits fram. En hel del av de prioriterade gcm-passagera kommer att åtgärdas genom andra projekt, framförallt i arbetet med hastighetsplanerna men även i arbetet med skolorna, cykelprojekten och dubbla körfält.

Detta projekt avser åtgärder på gcm-passager som ligger högt upp på prioriteringslistan men som inte omfattas av annat projekt eller som ligger långt fram i tiden i arbetet med hastighetsplanerna.

Åtgärderna planeras att genomföras under 2017-2019 och är bara delvis inrymda i budget. Projektet föreslås ha ett utgiftstak på 7 mnkr. De totala utgifterna inkluderar nedlagd tid, projektering, entreprenad, byggledning, besiktning etc., för hela projektet.

Åtgärder vid "hot spots"

Genom att identifiera platser med fem eller fler olyckor inom en radie om fem meter ifrån varandra har särskilt olycksdrabbade platser kunnat sammanställas för:

- Cykel singel
- Cykel exkl. cykel singel
- Gående singel (fallolyckor)
- Gående exkl. gående singel (fallolyckor)

Resultatet har sammanställts till ”Hot spots” -kartor. För att försöka hitta olycksorsakerna pågår djupstudier av ett antal platser. På platser där olyckssamband går att få fram ska åtgärder utföras.

En hel del av platserna kommer att omfattas av åtgärder via andra projekt, framförallt genom olika reinvesteringsprogram och cykelprojekt. En stor andel av singelolyckorna (framförallt gåendes) är kopplade till vinterväghållning. Kostnader för vinterväghållning inkluderas inte i detta projekt.

Åtgärderna planeras att genomföras under 2017-2019 och är bara delvis inrymda i budget. Projektet föreslås ha ett utgiftstak om 5 mnkr. De totala utgifterna inkluderar nedlagd tid, projektering, entreprenad, byggledning, besiktning etc., för hela projektet.

Trafikantförbättrande åtgärder

Under samlingsnamnet trafikantförbättrande åtgärder ryms kontorets små och medelstora förbättringsåtgärder som inte hanteras i något större projekt. Merparten av ombyggnationerna syftar till att förbättra trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter genom hastighetsdämpning eller annan åtgärd. Gemensamt för åtgärderna är att de är av mindre omfattning och att de utförs via upphandlad årsentreprenör. Beroende på entreprenörens resurser planerar kontoret att under året genomföra cirka 13 åtgärder av denna karaktär.

Åtgärder som planeras att genomföras under 2017:

- Strandvägen, nytt räcke mellan parkering och cykelbana för att förhindra utstickande bilar i cykelbanan.
- Trafikplats Värtan. Ramp 519, nytt farthinder före cykelpassage över rampen.
- Stureplan, breddad gångbana vid taxiangöringen på Sturegatan.
- Karlaplan, nya ramper för befintlig motriktad cykelbana.
- Mariebergsgatan, upphöjt övergångsställe.
- Johan Skyttes väg, busskuddar.
- Ugglemossevägen, gupp samt avsmalnande refuger.
- Sofielundsvägen, breddning av cykelbana.
- Båtholmsbacken, nytt övergångsställe med refuger och busskuddar.
- Bennebolsgatan/Bromstensvägen, ombyggnad av gångpassage till övergångsställe.
- Rinkebysvägen, breddad cykelbana vid gc-passagen.
- Nockeby Backe, förlängning av refug.
- Kälvestavägen, ny cykelbana.

Utgifterna för respektive delprojekt varierar mellan 0,05 och 2,0 mnkr. Sammantaget överskrider beloppsgränsen för kontorets delegation och därför krävs ett genomförandebeslut av nämnden.

Åtgärderna planeras att genomföras under 2017 och är bara delvis inrymda i budget. Projektet föreslås ha ett utgiftstak om 15 mnkr. De totala utgifterna inkluderar nedlagd tid, projektering, entreprenad, byggledning, besiktning etc., för hela projektet. I den summan ingår även utgifter för utredning och projektering av åtgärder inför kommande år.

Åtgärder för ökad hastighetsefterlevnad

Hastighet är den faktor som har störst potential att bidra till trafiksäkerhetsprogrammets måluppfyllelse. För att nå trafiksäkerhetsmålet krävs en generell hastighetssänkning i hela staden samt att gatorna utformas så att de naturligt stödjer fordonsföraren att hålla hastighetsbegränsningarna och i övrigt köra säkert.

Hastighetsplaner

I trafiksäkerhetsprogrammets åtgärdsplan 2012 fick trafikkontoret i uppdrag att genomföra en översyn av stadens hastighetsgränser genom att ta fram hastighetsplaner för tre pilotområden (Spånga-Tensta, Kungsholmen samt Hägersten med delar av Liljeholmen). Arbetet med hastighetsplaner har pågått sedan dess och under 2017 fortsätter arbetet för övriga delar av staden. Åtgärder inom arbetet med hastighetsplanerna kommer att föreslås trafiknämnden i separata ärenden.

Hastighetspåminnande skyltar

Trafikkontoret utförde under 2016 en mindre undersökning för att inhämta erfarenheter av olika tekniska produkter för ökad trafiksäkerhet. Utifrån resultatet har kontoret valt att jobba vidare med hastighetspåminnande skyltar (t ex ”Du kör i” eller ”Du kör för fort”). Skyltarna ska vara mobila och flyttas en gång i månaden för att få bästa effekt. Projektet avser att under 2017 starta upp ett arbete med tre roterande skyltar (en i innerstan, en i västerort och en i söderort).

Åtgärderna planeras att genomföras under 2017. Om 2017 års åtgärder faller väl ut utökas projektet med ytterligare tre skyltar under år 2018. Projektet föreslås ha ett utgiftstak om 1 mnkr. De totala utgifterna inkluderar inköp av utrustning samt nedlagd tid. Projektet innebär en utökad driftskostnad som förutsätter omfördelning av kontorets driftsbudget.

Åtgärder för ökad kunskap och strategiskt trafiksäkerhetsarbete

Kontoret ska arbeta för att öka kunskapen om faktorer som påverkar trafiksäkerhetsläget och om effekter av olika åtgärder. Kontoret behöver dessutom ta fram nya data för att bättre bedöma trafiksäkerhetsläget. Kontoret avsätter också resurser för att på en övergripande nivå arbeta med den årliga uppföljningen av trafiksäkerhetsarbetet i förhållande till de uppsatta målen samt kunskapsinhämtning och erfarenhetsutbyte på både lokal och regional nivå.

Sammanställning, analys och uppföljning av gående och cyklisters singelolyckor

Genom sjukhusens rapportering av olyckor har en ny problembild vuxit fram under senare år. Den visar på att cykel singelolyckor samt fotgängare singelolyckor, även kallade fallolyckor, utgör de största grupperna av allvarligt skadade. Genom olika djupanalyser i STRADA gällande gåendes och cyklisters singelolyckor, ska kunskapen om olyckstyperna öka. Trafikkontoret kommer att undersöka vilken data som finns i statistiken för dessa och om man utifrån den kan se några tydliga samband som i sin tur kan användas i syfte till att bygga upp kunskapen ytterligare. Kunskapen om drift och underhålls betydelse för arbetet mot Nollvisionen och en trafiksäker stad ska spridas både inom och utanför kontoret (t ex till stadsdelsförvaltningarna).

Åtgärder för ökad hastighetsefterlevnad

Införandet av de nya hastigheterna i Stockholm ställer krav på åtgärder för att säkra hastighetsefterlevnaden. Det effektivaste sättet att nå hastighetsefterlevnad i stadsmiljö är att utforma gatan efter önskvärd hastighet samt hastighetsdämpande åtgärder i korsningspunkterna.

Stockholm har arbetat med olika typer av hastighetsdämpande åtgärder under en längre tid. Införandet av nya hastigheter kommer att innebära ett intensifierat arbete med åtgärderna. Även kontorets arbete med säkra huvudgator, trafiksäkerhetshöjande åtgärder vid skolorna samt säkra GCM-passager innebär ombyggnader för sänkta hastigheter. För att skapa ett kostnadseffektivt, systematiskt och enhetligt arbetssätt med hastighetsdämpande åtgärder föreslås att en åtgärdsbank och en policy tas fram som ger riktlinjer för när, var och hur olika åtgärder bör användas och hur de bör utformas.

Analys och konsekvenser

- Måluppfyllelse

Kontorets arbete för ökad trafiksäkerhet drivs utifrån ”Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad 2010-2020”. Arbetet är inriktat mot fyra av de nio delmål som anges som viktiga för att styra mot det övergripande målet samt för att minska antalet singelolyckor med gående och cyklister. De fyra utvalda delmålen är de mål där kontoret har störst rådighet.

- Tillgänglighet

Trafiksäkerhetsarbetet fokuseras på åtgärder för de oskyddade trafikanterna. Åtgärder i form av låga hastigheter vid korsningspunkter och drift och underhållsarbete med god kvalitet ökar tillgängligheten för många personer med funktionsnedsättning.

- Påverkan på barn

Trafiksäkerhetsarbetet fokuseras på åtgärder för de oskyddade trafikanterna och särskild vikt läggs bland annat på trafiksäkeråtgärder vid skolor.

Ekonomisk sammanställning

Genomförandebeslutet omfattar investeringsåtgärder till en utgift om 23 mnkr för 2017 för att genomföra trafikantförbättrande åtgärder, hastighetspåminnande skyltar och åtgärder på obebakade övergångsställen med dubbla körfält samt investeringsåtgärder till en utgift om 12 mnkr för perioden 2017-2019 för åtgärder vid ”hot spots” och gcm-passager. De föreslagna åtgärderna är bara delvis inrymda i nämndens investeringsplan 2017.

I tabellen nedan finns en ekonomisk sammanställning för åtgärderna och projekten som redovisas i åtgärdsplanen.

Åtgärd/projekt	Uppskattad budget mnkr	Finns inrymt i VP för 2017
Driftverksamhet		
Åtgärder för ökad kunskap och strategiskt trafiksäkerhetsarbete	3,0	Ja
Investeringar		
Obebakade övergångsställen med dubbla körfält	7	Ja
Åtgärder vid prioriterade skolor	Behandlas i separata ärenden.	Ja
Åtgärder inom ramen för Cykelplanen	Behandlas löpande i ärenden till trafiknämnden.	Ja
Trafikantförbättrande åtgärder	15	Delvis
Åtgärder vid ”hot spots”	5 ³	Delvis
Åtgärder vid gcm-passager	7 ⁴	Delvis
Hastighetspåminnande skyltar	1	Delvis
Hastighetsplaner	Presenteras i separata ärenden för trafiknämnden	Ja

Projektets åtgärder kommer att aktiveras successivt från och med år 2018. Kapitalkostnaden som beräknas till cirka 1,3 mnkr 2018 ökar därefter till totalt cirka 2,0 mnkr år 2020. Kapitalkostnaderna, som är preliminärt beräknade med en genomsnittlig avskrivningstid om cirka 20 år och intern ränta om 0,7 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Trafikkontorets förslag

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar att godkänna kontorets förslag till Trafiksäkerhetsprogrammets åtgärdsplan för 2017. Genomförandebeslutet omfattar investeringsåtgärder till en utgift om 23 mnkr för 2017 för att genomföra trafikantförbättrande åtgärder, hastighetspåminnande skyltar och åtgärder på obevakade övergångsställen med dubbla körfält samt investeringsåtgärder till en utgift om 12 mnkr för perioden 2017-2019 för åtgärder vid ”hot spots” och gcm-passager.

Driftverksamheten, dvs. åtgärder för ökad kunskap och strategiskt trafiksäkerhetsarbete, omfattar en budget på 3 mnkr.

Slut